

Stalking stoppen door toegankelijke beschermingsmaatregelen voor iedereen

Cijfers van stalking: dodelijker dan coronavirus

Belaging en intrafamiliaal geweld is één van de voornaamste doodsoorzaken voor personen tussen 15 en 44 jaar. Een gewelddadige dood heeft daarenboven een traumatische impact op nabestaanden en de samenleving. 10 procent van alle moorden in ons land speelt zich af tussen ex-partners en gaan bijna altijd vooraf door stalking. Het gaat in België jaarlijks om ongeveer 20 doden, 150 pogingen tot moord, 2800 gevallen van stalking met in totaal 22.000 aangiften van aparte stalkingsfeiten bij de politie. Ter vergelijking stierven aan het Coronavirus op een jaar tijd 85 mensen tussen de 25 en 44 jaar in België. Toch worden voor stalking preventieve beschermingsmaatregelen onvoldoende toegankelijk gemaakt voor iedereen.

Slachtoffers van stalking leven als gevangenen

Stalking gaat vaak gepaard met (fysieke) agressie of grensoverschrijdend gedrag. Stalking is een voortdurende stroom van gedragingen die als beangstigend worden ervaren en dat heeft een intimiderend effect. Slachtoffers van stalking voelen zich als gevangenen. Ze worden beperkt in hun normale leven (van werken tot een online petitie indienen), omdat alles het negatieve gevolg van stalking en het risico om gevonden te worden met zich meebrengt.

Iedereen heeft het recht zich veilig te voelen om volwaardig (online) te participeren. Je eigen naam gebruiken zou voor niemand angst mogen opwekken.

Effectieve beschermingsmaatregelen niet vrij toegankelijk

Een naamsverandering is niet toegankelijk in geval van stalking, omdat een naamsverandering online gepubliceerd wordt in het Staatsblad en zo makkelijk vindbaar is via online zoekmachines als Google.

Getuigenbescherming is enkel toegankelijk bij georganiseerde misdaad.

Een contactverbod is enkel toegankelijk na een oordeel van een rechter via de burgerlijke rechtbank (waarvoor niet iedereen de middelen heeft) of via het Openbaar Ministerie (wat jarenlang kan duren). Ook beschermingsmaatregelen zoals een armband met alarm of alarmknop hebben weinig effect als ze niet vrij toegankelijk zijn voor iedereen.

Hulp na de feiten komt te laat

Een contactverbod of armband met alarm zorgt niet voor bescherming, want het slachtoffer blijft afhankelijk van de andere. Een document of alarm houdt een geweldpleger niet tegen en ontmoedigt hoogstens een beetje meer dan de wetgeving op zich (die toch al overtreden wordt). De politie kan te laat komen en het kwaad is dan al geschied. Daarenboven gebeurt stalking niet enkel fysiek, maar ook online. Kortom, het slachtoffer blijft in angst leven met een verhoogd risico op een gewelddadige dood.

Een verhuis, verandering van werk, naamsverandering en beschermde identiteit beschermt wel en geeft wel rust.

Bij stalking is er dus een verhoogd risico op geweld en moord, zonder dat iedereen onmiddellijk toegang heeft tot effectieve beschermingsmiddelen zoals een naamsverandering om de situatie te de-escaleren. Slachtoffers moeten zichzelf verbergen zonder de wettelijke mogelijkheid ertoe te hebben. Zij komen uiteindelijk vast te zitten.

Huidige regeling naamsveranderingen is willekeur

Naamsveranderingen zijn momenteel een gunst en geen recht. Je naam veranderen kan enkel voor een ernstige reden. Op dit moment is de beslissingsprocedure willekeur. Willekeur betekent dat bijvoorbeeld een verkeerde letter als meer ernstige reden kan beschouwd worden dan mensen die door hun naam in gevaar zijn. Naamsveranderingen wettelijk omkaderen en de procedure op transparante wijze communiceren is een must. Iedereen zou dezelfde redelijke documenten moeten aanleveren om een naamsverandering te bekomen ongeacht de reden zodat een naamsverandering voor iedereen evenwaardig toegankelijk is.

Recht op getuigenbeschermingsprogramma

Bedreigde getuigen en slachtoffers van (intrafamiliaal) geweld verdienen dezelfde rechten.

Op dit moment hebben enkel ex-criminelen die getuigen tegen georganiseerde misdaad recht op een beschermingsprogramma. Volgens de wet kunnen zij gratis van identiteit veranderen inclusief plastische chirurgie, verhuizen, een uitkering ontvangen, enzovoort.

Een slachtoffer heeft nooit gekozen om in gevaar te leven, een crimineel wel. Een slachtoffer verdient minstens evenwaardig de kans om een normaal leven te hervatten, waarbij veilig kunnen verhuizen en van naam veranderen een opluchting is in plaats van een moeite.

De som van alle slachtoffers van geweld, stalking en zedenfeiten levert een evenwaardig aantal geredde levens op als iemand die tegen georganiseerde misdaad getuigt.

Ook het bekomen van een referentieadres en nieuw rijksregisternummer moet makkelijker toegankelijk worden voor slachtoffers. Naar analogie met beschermde getuigen, kan men de gegevens in het Rijksregister enkel nog raadplegen met goedkeuring van een aangewezen parketmagistraat.

Unanimitéit over bescherming voor iedereen

Het doet niemand kwaad om voor iedereen die zich lastig gevallen voelt beter toegankelijke beschermingsmaatregelen te garanderen. Het is zelfs een succesvolle manier om een situatie tijdig te de-escaleren. Toegankelijke bescherming voor iedereen, daar kan dus niemand iets op tegen hebben. Meerderheid/minderheid of conflict tussen partijen betekent eigenlijk dat het idee simpelweg niet goed genoeg is. Wetgeving of systemen waardoor een groep mensen onrecht ervaren of waar telkens conflict rond ontstaat moeten sneller een aanleiding zijn om een oplossing te zoeken die voor iedereen aanvaardbaar is.

Bewijslast is enkel nodig om schuld te bewijzen, niet voor bescherming

Zeker bij zedenfeiten en familiaal geweld is het traumatiserend en onmenselijk om met wantrouwen behandeld te worden en jezelf verplicht te moeten bewijzen om bescherming te krijgen. Enkel een straf van een rechter vereist het voordeel van de twijfel en bewijs van schuld, bescherming niet. Toch zijn beschermingsmaatregelen pas toegankelijk wanneer het te laat is, omdat nu verkeerdelijk ook hiervoor eerst schuld moet bewezen zijn bij een rechter.

De intentie of schuld van de dader doet er niet toe wanneer het gaat om beschermingsmaatregelen. Iedereen mag gerust onschuldig zijn tot hun schuld is bewezen voor een rechtbank, maar dat wil niet zeggen dat iemand schuld moet bewijzen vooraleer zij toegang krijgen tot beschermingsmaatregelen. Zelfs voor een veroordeling zijn er ook andere mogelijkheden dan een

slachtoffer op een onveilige manier verplicht te betrekken om schuld te bewijzen. De huidige procedures zijn een verkeerde invulling van de EVRM (rechten van de mens).

Mensen die zichzelf geweldloos in veiligheid willen brengen door een contactverbod of naamsverandering zouden hun redenen daarvoor niet moeten geven. Elke beslissing die zorgt voor de-escalatie van een conflict is een goede beslissing en moet niet verantwoord of in vraag gesteld worden.

Huidige procedure zorgt voor escalatie

Iemands veiligheid afhankelijk maken van bewijslast en veroordeling creëert nodeloos risico. De focus moet verschuiven naar risico's op verdere schade beperken. Mensen verplichten om in angst te leven zonder veroordeling werkt partijdigheid en conflict in de hand. Pas wanneer iedereen zich veilig voelt, kan er sereniteit ontstaan. Wanneer iedereen zich makkelijker kan beschermen bij aanvang van een conflict, zal een situatie sneller de-escaleren en zal er ook minder nood zijn aan veroordeling.

Het is een gelijkwaardige keuze om weg te stappen van conflict of een bedreigende situatie, maar bij stalking wordt die keuze je ontnomen. Stalking is een vorm van grensoverschrijdend gedrag door iemand die uit de situatie weg wil tot conflict te blijven verplichten. Mensen die stalkend gedrag vertonen kunnen nu het gerecht gebruiken om dat conflict jarenlang aan te houden. Zeker in geval van stalking is het vreemd om de kat bij de melk te zetten in een rechtszaal en juist beter om de partijen uit elkaar te houden door beschermingsmaatregelen.

De functie van angst is bescherming, niet veroordeling

Het is gezond verstand om bij bedreigend of beangstigend gedrag het zekere voor het onzekere te nemen en jezelf in veiligheid te brengen. Iemand kan alleen maar 100% zeker zijn over het eigen gevoel van onveiligheid, over de intentie van de ander is pas zekerheid wanneer het te laat is. Iemand het voordeel van de twijfel geven kan je je leven kosten.

Een onpartijdig oordeel van een rechter en het voordeel van de twijfel, is enkel nodig om te bestraffen. Men zou dus nooit verplicht moeten worden om eerst de intentie van de ander te bewijzen vooraleer toegang tot beschermingsmaatregelen te kunnen krijgen.

Een wetgeving die gebaseerd is op de ervaring van de persoon die zich lastig gevallen voelt, werkt enkel wanneer zij niet gekoppeld is aan een straf, maar aan beschermingsmaatregelen. Het is dan ook veel duidelijker dat de straf een maatschappelijke beslissing is in plaats van de verantwoordelijkheid van een slachtoffer.

Agressieve muizen: onmenselijk om iemand in angst te laten leven

Een experiment met agressieve muizen toont aan dat het hormoon oxytocine ervoor zorgt dat iemand een beangstigende situatie beter onthoudt om zichzelf te beschermen. Oxytocine, ook wel het knuffelhormoon genoemd, is meer aanwezig in intieme relaties. Het hormoon werkt sterker in combinatie met oestrogeen, bij vrouwen dus. Wanneer er in een partnerrelatie geweld gebruikt wordt, zoals stalking, zal dit door oxytocine meer angst opwekken bij het slachtoffer, dan bij de rechter die de ernst van de situatie moet beoordelen. Ook deze bevindingen pleiten ervoor dat beschermingsmaatregelen toegankelijk moeten zijn zonder dat daarvoor eerst een veroordeling nodig is en deze bescherming nadien ook niet om de 6 maanden te herzien. Het is onmenselijk om iemand telkens opnieuw voor zijn leven te laten vrezen. Zelfs al eindigt een beschuldigde veroordeeld, verandert dat niets voor de slachtoffers wanneer ze geen toegang hebben tot

beschermingsmaatregelen. Ze lopen dan enkel nog meer risico door eventuele wraakgevoelens bij de ander.

Een samenleving moet de grenzen van een individu respecteren

Grensoverschrijdend gedrag betekent dat je niet éézijdig in iemand anders zijn plaats beslist wat kan en wat niet. Ook een samenleving beslist dus niet over een individu zijn grenzen. Nochtans kunnen burgers op dit moment niet over hun eigen grenzen en veiligheid beslissen en moeten zij het oordeel van een rechter (samenleving) afwachten. Zolang de klacht niet behandeld wordt blijven de feiten escaleren zonder bescherming. Het is niet zo dat je niet gestalkt wordt zolang een vonnis niet bevestigt dat je gestalkt wordt. Het is ook bewezen dat vroegtijdig ingrijpen werkt bij stalking. Iedereen zou dus toegang tot beschermingsmaatregelen moeten krijgen zonder dat daar eerst een veroordeling door een rechter voor nodig is.